

Élethelyzetek

Életünk során óhatatlanul elkövetünk hibákat, amelyek aztán hátráltathatják szellemi fejlődésünket, és rossz irányba terelhetik sorsunkat. Ahhoz, hogy ezt elkerüljük, érdemes minden nap végén felidézni az aznap átélt élethelyzeteket, és sorra venni, hogy mit, miért tettünk, hogyan reagáltunk az esetleg bekövetkezett konfliktushelyzetekben és ez milyen érzéseket, gondolatokat váltott ki belőlünk. Ha valaki igazán őszinte – legalább önmagával szemben –, akkor az esetek nagy részében saját viselkedését gyerekesnek, sőt – talán nem ritkán – mesterkéltnek fogja tartani. Ha valaki ráébred arra, hogy életében ilyen vagy olyan okból tulajdonképpen nem tesz mást, mint mindig valamilyen szerepet játszik és ebből kifolyólag nem tud őszinte lenni sem a saját környezetével, sem saját magával, akkor jó úton halad afelé, hogy újraértékelve életét, megtalálja valódi önmagát. Persze szerepjátásunk felismerése nem ad okot az elkeseredésre, mert az élethelyzetek elemzésével elérkezhetünk fejlődésünk egyik legjelentősebb szakaszához, a tudatos fejlődés kezdetéhez.

Tudatosan fejlődni önállóan csak úgy lehet, ha valaki tisztában van saját képességeivel, korlátaival, jó és rossz tulajdonságaival, azaz nagyon jól ismeri önmagát. A jó önismeretet csak kíméletlen őszinteséggel és az átélt élethelyzetekben való viselkedésünk, gondolkodásunk elemzésével lehet elérni. Ha valaki ily módon felismeri elsősorban a saját gyenge, rossz tulajdonságait, akkor ezeket tudatosan, sokkal rövidebb idő alatt alakíthatja át jó tulajdonságokká, mintha csak egyszerűen, minden átgondolás nélkül, ösztönösen élné le az életét. Tisztában lenni rossz tulajdonságainkkal persze csak az első lépés. A második lépés az, hogy felismerjük, nem az a megoldás, hogy ezeket a tulajdonságokat, érzéseket tudatosan elfojtsuk, elkerüljük a konfliktusokat, hanem az, hogy normális keretek között ezeket levezessük, átalakítsuk úgy, hogy megkeresve és megszüntetve a kiváltó okokat, még csak gondolati szinten se találkozzunk többet ezekkel a negatív érzésekkel, jellemvonásokkal. Jó példa erre az agresszivitás levezetése.

Nap mint nap érnek bennünket olyan konfliktusok, amelyek feszült idegállapotot hoznak létre bennünk. Ha ezt a belső feszültséget az utcán vezetjük le agresszív viselkedéssel, akkor a többi hasonlóan ideges emberből is negatív reakciókat váltunk ki, amiből persze semmi jó nem származik. Ellenben ha az idegességünket, az arra alkalmas módon, például testmozgással, sportolással vezetjük le, nemcsak hogy egészségünk, kedélyünk lesz jobb, hanem ezzel együtt nő a stressztűrő képességünk is és a konfliktushelyzetekben érettebben, felnőtt emberhez méltóan tudunk viselkedni. Persze ez a legnehezebb feladat egy ember számára, hiszen a felnőtt viselkedéshez az is szükséges, hogy ismerjük jellemünk gyenge pontjait, észrevegyük és el is ismerjük hibáinkat.

Hibáink beismerésével mód nyílik arra, hogy jellemünket tudatosan jó irányba fejlesszük tovább, erre azonban egyedül csak nagyon kevés ember képes. Ezért van szükség a mindennapos, folyamatos konfliktusokkal tűzdelt élethelyzetekre. Az ezekben az élethelyzetekben meghozott jó döntések hatásai előbb ugyanis tapasztalatokká, aztán pedig ösztönszinten személyiségünk valamely jó jellemvonásává válhatnak. Ha a már említett iskolahasonlatnál maradunk, akkor minden élethelyzet egy-egy iskolai

leckének felel meg életünkben. Érdemes ezek közül a legjellemzőbbeket szemügyre venni, de úgy, hogy figyelembe vesszük a világunkról és önmagunkról eddig olvasott háttér-információkat is. Így a hétköznapi, talán jelentéktelennek tűnő események más megvilágításba kerülve, felértékelődhetnek számunkra, és remélhetőleg mélyebb értelmet is nyerhetnek.

Gyermeknevelés

Az egyik legalapvetőbb és egyben legnehezebb élethelyzet, amelyet élete során mindenki átél, először gyermekként, aztán pedig szülőként vagy tanárként, az a gyermeknevelés. Természetesen az elkövetkezőkben nem azokkal az általános gyermeknevelési tanácsokkal szeretném az olvasót untatni, amelyeket mindenki ismer. Sőt éppen ellenkezőleg, arra szeretném felhívni a figyelmet, amit eddig a legtöbben nem vettek, illetve nem is vehettek figyelembe a gyermeknevelés kapcsán. Először is tudni kell, hogy minden gyermek, minden lélek a szellemi létforma szülőtte.

A biológiai szülők valójában „csak” testileg, genetikailag szülei a gyermeküknek és igazából a megszületendő lélek földi éveiben mérve akár több száz vagy több mint ezer éves is lehet már. Mint minden ember, így a megszületett gyermek lelke is, több emberöltőt élt már a Földön. Ezek alatt az évek alatt a megszerzett tapasztalatok mindig csiszolták, finomították az ember jellemét. A szülői, nevelői feladat első lépése felismerni a gyermeknek ezt a már meglévő jellemét, jó és rossz tulajdonságaival együtt. Annak ellenére, hogy természetesen nem látunk rá gyermekünk előző lelki fejlődésére, ez mégis talán a nevelői munka egyszerűbb része, hiszen az emberek gyermekkorban még őszinték és nem játszanak szerepet, vagy ha igen, azt könnyű észrevenni, például a játék közbeni viselkedés megfigyelésével.

A nevelés nehezebb szakasza a gyermek rossz tulajdonságainak az átformálása. Gyermekkorban erre az átformálásra a legegyszerűbb módszer a direkt nevelés, amikor is a gyermek felügyelet melletti nevelése arra a látszólag egyszerű feladatra korlátozódik, hogy a gyerek megtanulja mit szabad tennie és mit nem. Valójában azonban a nevelés lényege éppen ez, hogy a gyermek még fiatalkorában, tudatos gondolkozás, mérlegelés nélkül, ösztönszinten sajátítsa el a társas együttélés legelemibb szabályait. Ezek a szabályok olyan általános viselkedési, erkölcsi értékrendet fogalmaznak meg, amelyek függetlenek fölrészekről, országoktól és szinte valamennyi kultúrkörben ismeretesek. A legérthetőbben ezek a viselkedési szabályok a keresztény vallási tanításban vannak megfogalmazva, és fontosságuk miatt külön összefoglaló nevet is kaptak, tízparancsolat néven. De természetesen ezek az elemi viselkedési szabályok hasonló megfogalmazásokban szinte valamennyi jelentősebb vallásban megtalálhatóak.

A gyermeknevelés – a gyermek értelmi fejlődésével párhuzamosan, ugyanúgy, mint a felnőttek esetében – később megvalósítható oly módon, hogy a gyermeket tudatosan előre megtervezett élethelyzetekbe hozzák, amelyekben választania kell a között, hogy saját rossz tulajdonságaira hallgatva cselekszik, és nem leli örömét rossz döntésében, vagy pedig jobbik

énjére hallgat, és így boldogabb pillanatokat szerezhet mind magának, mind társainak. Gyermekkorban a legjobb módszer erre ugyanaz, mint amiben nekünk felnőtteknek is részünk van életünk során, és ez nem más, mint a már említett játszva tanulás. Ennek sikerességéhez azonban elengedhetetlenül szükséges a szülő és nevelő közti közös összefogás megteremtése. Ez azért is rendkívül fontos, mert az ember rossz tulajdonságait a legsikeresebben csak gyerekkorban lehet átalakítani, méghozzá minden érintett részéről következetes és kitartó munkával. Az emberi életkor viszonylagos rövidségére is talán éppen ez ad magyarázatot, mert így alkalmunk van többször megszületni és – gyermekként tiszta lappal indulva – szellemi fejlődésünk sokkal hatékonyabb és mélyrehatóbb lehet, mint idősebb korunkban.

A sikeres gyermeknevelésnek tehát az az egyik ismérve, hogy át tudjuk-e formálni a gyermek rossz jellemvonásait úgy, hogy később saját maga tudjon különbséget tenni jó és rossz között, és döntési helyzetbe kerülve már ösztönösen is a jót válassza. Persze sokan felnőttként sem tudnak különbséget tenni jó és rossz között. Sokan úgy vélik ez nem is lehetséges, mert a jó és a rossz végletes fogalmak, amiket nem lehet egyértelműen felhasználni valami megítélésére. Ahhoz, hogy ezt mégis megtehessük el kell szakadnunk egy történetstől és általánosítanunk kell. Azaz el kell képzelnünk, mi lenne, ha mindenki úgy cselekedne és gondolkodna, mint ahogy az véleményezni kívánt helyzetben történt. Ilyenkor szinte mindig világossá válik, hogy egy adott dolog a jó vagy a rossz irányba vezet. Tehát a gyereknevelés legalapvetőbb célja a jó és rossz közti különbségtétel és választás megtanítása és ezzel a szó nemes értelme szerinti EMBER-ré válás elősegítése. Nem az a cél, hogy a gyerekből „valaki” legyen és jólétben éljen, hiszen ez nagyrészt a személyre szabott sorsok miatt mindenkin saját magán múlik. Ahogy a közmondás is szól: mindenki a saját maga sorsának kovácsa. Az igazi cél és az egyetlen maradandó érték a gyermek szellemi fejlődésének, jó döntési képességének a megalapozása és irányítása. S bár igaz, hogy minden szülő alapvetően testileg szülője a gyermeknek, de éppen ezért az átadott genetikai információ meghatározza a gyermek fejlődését, amely a szeretetteljes nevelés hatására nemcsak egy életre szóló testi és szellemi kapcsolattá válhat, hanem minden ember számára a sorsa maradandó részévé is. Az általános felfogással ellentétben ezért a nevelés túlmutat a szülő-gyermek kapcsolaton, túlmutat családon, országon. A szülői, tanári, nevelői munkával ugyanis a világmindenség halhatatlan közössége számára nevelünk új örökéletű családtagokat.

A gyermeknevelés másik fontos összetevője a gyermek erkölcsi nevelésén kívül a gyermek értelmi képességeinek a továbbfejlesztése. Ehhez szükséges az a szülői és nevelői adottság, amellyel felismerhető a gyerek érdeklődése, tehetsége és fejlődési iránya. Csodagyerekeknél, akiknél az előző életükben elsajátított speciális tudás ösztönösen, mint rendkívüli tehetség szembeűnően felismerhető, ez nem okoz túl nagy problémát. Persze csak abban az esetben, ha ez a tehetség kifejezetten az élet egy területére összpontosul. Ha ez a tehetség szerteágazó, akkor ugyanúgy, mint minden gyermek esetében, nem ritkán csak a felnőttkor kezdetén vagy esetenként csak az után derül ki, hogy kiből mi lehet, mihez van tehetsége, hajlandósága, mi a sorsa. Ahhoz, hogy ez kiderüljön, a szülőnek, a társadalomnak, az adott országnak elsősorban a lehetőséget kell megadnia a gyermekeknek és fiataloknak, ehhez pedig széles látókör és nyílt gondolkozásmód szükséges.

Ezt szerencsére a legtöbb szülő tudja is, és igazából úgy próbálja meg nevelni a gyermekét, hogy jobb körülmények között éljen és több legyen nála. Ezt a többletet azonban sokan ismét csak az anyagi jóléttel azonosítják és ez egy nagyon sajnálatos tévedés.

A szülő és a gyermek viszonya akkor válik teljessé, ha a kapcsolat során mindkét fél emberileg, szellemileg válik többé, jobbá. A szülőnek ennek érdekében át kell adnia tapasztalatait, tudását, a gyermeknek pedig el kell sajátítania azokat. Sok szülő úgy tartja, hogy éppen a gyermeke az egyik legjobb tanítója. Valójában azok az élethelyzetek, amelyekbe gyermekünk nevelése révén kerülünk bele, azok tanítanak minket megérteni magunkat és másokat. Ha valaki mélyebben átgondolja az életét, akkor rá kell jönnie, hogy igazából nem az a lényeges, hogy mit csinál, mi a munkája, hiszen ugyanazt a munkát más ember is el tudja végezni. A munkavégzés szempontjából nincsen pótolhatatlan ember. Az egyes ember pótolhatatlansága szinte kizárólag csakis a családi, társas kapcsolataiban nyilvánul meg. Gyermekként, szülőként, társként az igazán lényeges dolog az, hogy szellemileg mennyire fejlődünk, mit adtunk át másoknak és mit tanultunk meg másoktól. Szellemi fejlődésünk alapjait pedig a szülői és az iskolai nevelés határozza meg. Az anyagi létezésen túl, csak ennek a szellemi változásnak van értéke és jelentősége, semmi másnak.

/Részlet a Tudás könyvéből/